

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 17098/2022
09.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Живковић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Бранко Ивковић, адвокат из ..., ради развода брака, вршења родитељског права, издржавања и уређења личних односа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 351/22 од 18.07.2022. године, у седници већа одржаној 09.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 351/22 од 18.07.2022. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 351/22 од 18.07.2022. године, ставом првим изреке, одбијене су, као неосноване, жалбе парничних странака и потврђена пресуда Основног суда у Ваљеву П2 50/21 од 07.04.2022. године, у ставовима другом, трећем, четвртном и петом изреке, којима су заједничке малолетне ћерке парничних странака ВВ, рођена ... године и ГГ, рођена .... године поверене мајци на самостално вршење родитељског права, уређен начин одржавања личних односа између тужиоца, као оца и малолетне деце парничних странака на тај начин што ће тужилац са мал. децом проводити сваки други викенд у месецу, од петка од 18,00 часова до недеље у 20,00 часова, сваког уторка и четвртка од 18,00 до 21,00 час, на дан очеве крсне славе у периоду од 10,00 до 20,00 часова, 7 дана зимског распуста, 15 дана летњег распуста, да ће време верских и државних празника и рођендане парничне странке са децом реализовати наизменично, с тим да ће тужилац преузимати и враћати децу испред куће у којој деца живе са мајком, обавезан тужилац да на име свог доприноса за издржавање малолетне ВВ месечно плаћа износ од 11.000,00 динара, а за издржавање малолетне ГГ месечно плаћа износ од 14.000,00 динара, све почев од 09.02.2021. године као дана подношења тужбе па убудуће док та обавеза по закону траје, а најкасније до 05. у месецу за текући месец на руке законском заступнику мал деце- мајци ББ и одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући добијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011...18/2020, у даљем тексту: ЗПП). Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле брак у Ваљеву 10.09.2005. године, из кога имају двоје заједничке малолетне деце, ћерке ВВ, рођену ... године и ГГ, рођену ... године. Према налазу и мишљењу ГЦСР Колубара из Ваљева од 21.05.2021. године у најбољем интересу малолетне деце је да се повере мајци на самостално вршење родитељског права, узимајући у обзир узраст и потребе малолетне деце, као и њихово досадашње функционисање у породичном и друштвеном окружењу, а да се модел виђања, односно начин одржавања личних односа оца са малолетном децом одвија према моделу одређеном у изреци првостепене пресуде. У извештају ГЦСР је наведено да су по изјави тужиоца, након напуштања породичног домаћинства ћерке с њим проводиле сваки викенд, да се свакодневно чују и да им тужена не брани контакт са оцем. Тужена је у току поступку пред ГЦСР предложила да она самостално врши родитељско право, са чиме се тужилац сагласио, иако је првобитно желео да родитељско право врше заједнички и да није потребно одређивати модел виђања са децом, већ да би одржавање личних односа оца са децом функционисао према договору са мајком деце.

Тужилац је до 19.11.2021. године био запослен у приватној компанији ... (...) д.о.о. ... и остваривао просечну месечну зараду од око 45.000,00 динара, без бонуса, када му је по његовом захтеву престао радни однос. У периоду од августа 2020. године закључно са фебруаром 2021. године остварио је просечну нето зараду у износу од 58.226,15 динара, а бруто у износу од 80.614,03 динара. Тужилац је за време трајања брака са туженом подигао два кредита од којих један стамбени на 28 година, када су дизали спрат на кући оца тужене, а месечна рата за тај кредит износи 19.000,00 динара. Други кредит који је узео је готовински и био је намењен плаћању мајстора електричара када су уводили струју у тај дограђени део куће и рата за тај кредит је око 7.000,00 динара и он истиче 2022. године. Дијабетичар је на инсулину, па месечно плаћа 60 евра за апарат којим свакодневно мери шећер и 1.500,00 динара за лекове. Живи у кући својих родитеља у засебном делу и за месечне режије издваја 5.000,00 динара. Нема штедне књижице нити девизне рачуне, нити поседује непокретну имовину, док од покретне има аутомобил за који годишње плаћа регистрацију око 23.000,00 динара. Од када је тужена напустила брачну заједницу деца су код њега долазила сваки викенд осим када су била у изолацији због „корона вируса“ и то их није реметило у њиховим свакодневним активностима.

Тужена је запослена у „...“ од 07.04.2021. године и остварује зараду од око 90.00,00 динара месечно. У периоду од 01.09.2020. до 01.12.2020. године остварила је укупну нето зараду 282.345,26 динара, а бруто 395.799,21 динара. На име одобренних, а неисплаћених кредита је дужна укупно 2.442.383,71 динара. Нема уписаних

непокретности на своје име на подручју Општине ... . Парничне странке нису корисници дечијег додатка. Од како је напустила брачну заједницу, тужена је прво време живела код родитеља, а сада са децом живи као подстанар и за станарину плаћа 150 евра месечно, а на име режија још 100 евра. Од покретних ствари поседује аутомобил, који је купила на кредит који месечно отплаћује 14.000,00 динара, а има још два кредита која је узела у току трајања брачне заједнице за аутомобил, као и за доградњу спратног дела куће њеног оца, као и још један кредит након престанка брачне заједнице који износи 16.000,00 динара, тако да на име кредита месечно плаћа износ од око 55.000,00 динара. Трошкови на име куповине школског прибора обема ћеркама су износили око 14.000,00 динара, а књиге су добиле од тетке. У музичкој школи за једну ћерку плаћа родитељски динар 6.000,00 динара и за инструмент 8.000,00 динара, а плаћа и школски динар за старију ћерку 2.200,00 динара, млађој ћерки часове математике месечно 4.000,00 динара, као и екскурзије по 3.000,00 динара.

На овако правилно и потпуно утврђено чињенично стање, правилно су нижестепени судови применили материјално право из одредби Породичног закона, цитираних у образложењу првостепене пресуде и након развода брака парничних странака одлучили да се мал. деца парничних странака повере мајци на самостално вршење родитељског права, а да личне односе деце са оцем треба уредити по моделу који је предложио Центар за социјални рад. Овакву одлуку нижестепени судови су донели полазећи од налаза и мишљења Центра за социјални рад од 21.05.2021. године, оцењујући да је мишљење дато у најбољем интересу малолетне деце, с обзиром на њихов пол, узраст и емоционалне развојне потребе, као и њихово досадашње функционисање у породичном и друштвеном окружењу, тим пре што из налаза Центра произлази да се тужилац сагласио са предлогом тужене да она самостално врши родитељско право (иако је првобитно желео да родитељско право врше заједнички), да је изјавио да ћерке са њим проводе сваки викенд, да се свакодневно чују, да су такав модел виђања са оцем девојчице добро прихватиле, да им тужена не брани контакт са оцем и да у међувремену није дошло ни до каквих значајних измена које би указивале да вршење родитељског права и модел виђања деце треба да буде другачији од предложеног.

Одлучујући о висини доприноса тужиоца за издржавање малолетне деце, нижестепени судови су узели у обзир узраст деце, њихове месечне потребе које обухватају трошкове становања, исхране, хигијене, одеће, обуће, школских и ваншколских активности, које су одмерене на износ од 31.500,00 динара месечно за старију ћерку, а на износ од 28.000,00 динара месечно за млађу ћерку. При том је правилно оцењен стандард родитеља и стандард средине у којој мал. деца живе и могућности оба родитеља да доприносе издржавању мал. деце, пре свега висину зараде коју остварују, године живота парничних странака, могућности да се додатно радно ангажују ради остваривања средстава за своје и издржавање деце, али и њихове расходе, чињеницу да тужена са децом живи у изнајмљеном стану и да странке отплаћују рате подигнутих кредита, те околност да парничне странке немају обавезу издржавања других лица.

На основу свега наведеног правилно су нижестепени судови оценили да је тужилац у могућности да на име доприноса у издржавању мал. деце плаћа износ од 11.000,00 динара месечно за издржавање малолетне ВВ и износ од 14.000,00 динара месечно за издржавања малолетне ГГ, којим износима ће отац допринети обезбеђењу

животних услова за правилан и потпун развој мал. деце, а да са друге стране остала средства потребна за издржавање деце обезбеђује и мајка, којој се у висину издржавања урачунава и свакодневна нега, брига, рад и старање о деци. Правилно су нижестепени судови оценили да, иако је тужилац пре закључења главне расправе обавестио суд да је у међувремену постао незапослен, утврђена чињеница да му је радни однос престао на његов захтев, а да није доставио доказе да је то учинио због здравственог стања, плаћањем новчаних износа на име издржавања деце на које је пресудом обавезан тужилац неће довести у питање сопствену егзистенцију, јер се ради о радно способном родитељу који и по својим наводима активно тражи друго запослење, а и у обавези је да обезбеди извор прихода којим ће се у разумној мери подмирити месечне потребе мал.деце.

Неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права.

Најбољи интерес детета, којим је суд дужан да се руководи у спору за заштиту права детета (члан 3. Конвенције о правима детета и члан 6. Породичног закона) је правни стандард који чини неколико елемената процене и то узраст, пол и потребе детета (васпитне потребе, потребе становања, исхране, одевања, здравствене потребе), као и способност сваког од родитеља да препозна и задовољи утврђене потребе детета.

Заједничко вршење родитељског права подразумева да увек постоји договор родитеља око свих питања из садржине родитељског права, а оно у смислу одредбе члана 68. став 1. и 2. Породичног закона чини право и дужност родитеља да се старају о детету, с тим што старање о детету обухвата: чување, подизање, васпитавање, образовање, заступање, издржавање те управљање и располагање имовином детета. Заједничко вршење родитељског права подразумева сагласност родитеља о свим питањима, тако да све дужности у подједнакој мери терете оба родитеља, оба родитеља имају подједнаку одговорност за подмирење свих потреба детета и оба родитеља имају у пуном обиму сва права и дужности из корпуса родитељског права. Уколико нема договора родитеља о неком од питања везаних за дете односно за обавезе родитеља према детету, нема ни споразума о заједничком вршењу родитељског права.

Дакле, када законодавац предвиђа заједничко вршење родитељског права, онда има у виду споразум родитеља који је услов таквог начина вршења права родитеља. Уколико споразума нема, или споразум због промењених прилика отпадне, онда није могуће заједничко вршење родитељског права.

У конкретном случају нема споразума о заједничком вршењу родитељског права у складу са чланом 75. став 2. и чланом 76. Породичног закона, па је правилна одлука нижестепених судова донета на основу члана 77. став 3. тог Закона, да тужена самостално врши родитељско право, ценећи при том и најбољи интерес деце у складу са прихваћеним мишљењем Центра за социјални рад према ком је, с обзиром на узраст и потребе малолетне деце, као и да од престанка брачне заједнице родитеља деца живе са мајком, а да са оцем редовно одржавају телефонски контакт и виђање викендом, у најбољем интересу мал. деце да буду поверена мајци на самостално вршење родитељског права.

Истражно начело, на које се тужилац у ревизији позива, у поступцима у вези са породичним односима предвиђено је чланом 205. Породичног закона. Међутим, одлуку о томе да истражује чињенице доноси суд, а у овом случају нижестепени судови су стручно мишљење органа старатељства оценили као свеобухватно и у погледу битних чињеница довољно за одлуку о тужбеном захтеву о вршењу родитељског права, због чега и по оцени Врховног касационог суда није било потребно извођење нових доказа (саслушање водитеља случаја и мишљење мал. деце) на околност најбољег интереса деце, тим пре што тужилац није поставио захтев за самостално вршење родитељског права.

Правилна је и оцена нижестепених судову у погледу висине обавезе тужиоца да доприноси издржавању мал. деце, јер је донета у складу са критеријумима прописаним Породичним законом. Цењене су утврђене потребе деце, као поверилаца издржавања, али и чињенице од значаја за могућности оба родитеља да доприносе издржавању. Досуђени износи на које је тужилац обавезан, уз допринос мајке, како у новцу, тако и кроз рад, бригу и старање о деци које свакодневно улаже, неопходни су за издржавање мал. деце, а плаћањем тих износа, имајући у виду укупне имовинске прилике тужиоца, посебно околност да живи у кући својих родитеља, да има мање месечне трошкове од тужене која је подстанар и плаћа закуп око 150 евра месечно, неће бити доведена у питање егзистенција тужиоца, као родитеља који је дужан да своје потребе подреди дечијим. Супротно наводима ревизије, правилна је и одлука о почетку тока доспелости новчаног потраживања на име издржавања, јер обавеза законског издржавања тече од дана када је поднет захтев за исплату односно од дана подношења тужбе, а да су евентуална давања у току поступка на име издржавања малолетне деце од значаја у поступку извршења.

Врховни касациони суд је ценио и остале наводе ревизије, којима се не доводи у сумњу правилност побијане пресуде. Одлука о тужбеном захтеву је донета правилном применом материјалног права, за коју су дати довољни и јасни разлози, које у свему као правилне прихвата и овај суд. У ревизији се понављају наводи који су истицани у жалби против првостепене пресуде, а другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све жалбене наводе странака који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби.

Из наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић